

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/B/2018/36084588816598788

VÝZNAMNOSŤ ČASOVÉHO HĽADISKA Z POHLADU
ÚČTOVNÍCTVA

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

VÝZNAMNOSŤ ČASOVÉHO HĽADISKA Z POHĽADU
ÚČTOVNÍCTVA

Bakalárska práca

Študijný program: Účtovníctvo

Študijný odbor: Účtovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: Ing. Radka Šumanová

ABSTRAKT

JURÁKOVÁ, Andrea: *Významnosť časového hľadiska z pohľadu účtovníctva.* - Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Radka Šumanová. – Bratislava: FHI EU, 2018, 47 s.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je analýza využitia časového hľadiska z pohľadu účtovníctva. Časové hľadisko je prepojené s vedením bežného účtovníctva a so zostavovaním účtovnej závierky. Nemalú úlohu zohráva aj vykazovanie v účtovnej závierke. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 3 schémy, 21 tabuliek a 4 obrázky. Prvá kapitola je venovaná teoretickým východiskám danej témy. Vychádzame v nej z účtovných zásad, ktoré účtovná jednotka musí počas celej doby svojej činnosti dodržiavať. V jednotlivých účtovných zásadách nachádzame základy pre uvedenie do problematiky časového významu z pohľadu účtovníctva. Vybrané účtovné zásady úzko späté s časovým hľadiskom sú objasňované v rámci prvej časti. V ďalšej časti sa charakterizuje hlavný cieľ bakalárskej práce spolu s čiastkovými cieľmi. Taktiež sú v tejto kapitole uvedené aj metódy práce a metodika skúmania. Záverečná kapitola sa zaoberá aplikovaním teoretických vedomostí na jednotlivé účtovné prípady a uvádza tiež ukážky vykazovania vybraných skutočností.

Kľúčové slová: účtovná jednotka, účtovná závierka, účtovná zásada

ABSTRACT

JURÁKOVÁ, Andrea: *The significance of the time aspect in accounting.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accounting and Auditing. – Advisor: Ing. Radka Šumanová. – Bratislava: FHI EU, 2018, 47 p.

The main aim of the bachelor thesis is to analyze the usage of the time perspective from the point of view of accounting. The time perspective is linked to the management of current accounting and the preparation of the financial statements. The reporting role in the financial statements also plays an important role. The thesis is divided into three chapters. It contains 3 diagrams, 21 tables and 4 pictures. The first chapter is devoted to the theoretical background of the topic. We are based on the accounting principles that we must follow throughout our activity. In the individual accounting policies, we find the basics for introducing time accounting from the perspective of accounting. The selected accounting policies closely related to the time perspective are explained in the first part. The main part of the bachelor thesis, together with the partial objectives, is characterized in the next part. Also included in this section are methods of work and research methodology. The final chapter deals with the application of theoretical knowledge to individual accounting cases and demonstrations of the reporting of selected facts.

Keywords: accounting unit, financial statements, accounting policy

ZOZNAM SKRATIEK

Skratky

A – aktíva

AE – analytická evidencia

CP – cenné papiere

D – dal

DHM – dlhodobý hmotný majetok

DNM – dlhodobý nehmotný majetok

DPH – daň z pridanej hodnoty

ECB – Európska centrálna banka

FČ – finančná činnosť

FO – fyzická osoba

HČ – hospodárska činnosť

IT – informačné technológie

KZ – konečný zostatok

MD – má dať

N – náklady

NBS – Národná banka Slovenska

OC – obstarávacia cena

OP – opravná položka

Opatrenie MF SR – Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.

OR – Obchodný register

P – pasíva

PO – právnická osoba

PP – peňažné prostriedky

PÚ – podvojný účtovníctvo

RH – reálna hodnota

ÚD – účtovný doklad

ÚO – účtovné obdobie

ÚP – účtovný prípad

V – výnosy

VC – vstupná cena

VH – výsledok hospodárenia

VI – vlastné imanie

VZaS – výkaz ziskov a strát

ZC – zostatková cena

ZoDzP – zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

ZoÚ – Zákon č. 431/2002 Z. z. z 18. júna 2002 o účtovníctve v znení neskorších predpisov

ZS – začiatkový stav

Skratky účtovných dokladov

ID – interný doklad

PFA – prijatá faktúra

VBÚ – výpis z bankového účtu

VBÚd – výpis z devízového účtu v CZK

VFA – vystavená faktúra

VPD – výdavkový pokladničný doklad

ZOZNAM SCHÉM, TABULIEK A OBRÁZKOV

Schéma 1 - Vzťah jednotlivých účtovných zásad.....	14
Schéma 2 - Časové zobrazenie existencie účtovnej jednotky v priebehu viacerých účtovných období.....	15
Tabuľka 1 - Prehľad účtov časového rozlíšenia	22
Tabuľka 2 - Zaúčtovanie N budúcich období v bežnom ÚO.....	23
Tabuľka 3 - Zaúčtovanie N budúcich období v nasledujúcom ÚO	23
Tabuľka 4 - Zaúčtovanie V budúcich období v bežnom ÚO.....	24
Tabuľka 5 - Zaúčtovanie V budúcich období v nasledujúcom ÚO	24
Tabuľka 6 - Zaúčtovanie výdavku budúceho obdobia v bežnom ÚO	24
Tabuľka 7 - Zaúčtovanie výdavku budúceho obdobia v nasledujúcom ÚO.....	24
Tabuľka 8 - Zaúčtovanie príjmu budúceho obdobia v bežnom ÚO	25
Tabuľka 9 - Zaúčtovanie príjmu budúceho obdobia v nasledujúcom ÚO.....	25
Tabuľka 10 - Účty inventarizačných rozdielov	28
Tabuľka 11 - Zaúčtovanie inventarizačných rozdielov	29
Tabuľka 12 - Zúčtovanie V budúcich období v nasledujúcom ÚO.....	29
Tabuľka 13 - Lineárne odpisy osobného automobilu	31
Tabuľka 14 - Zaúčtovanie odpisov	32
Tabuľka 15 – Doúčtovanie OP k strojovému zariadeniu.....	35
Tabuľka 16 - Zúčtovanie OP	36
Tabuľka 17 - Zaúčtovanie tvorby a použitia krátkodobých rezerv.....	38
Tabuľka 18 - Zaúčtovanie tvorby a použitia dlhodobých rezerv.....	39
Tabuľka 19 - Zaúčtovanie a zúčtovanie nevyfakturovanej dodávky	41
Tabuľka 20 - Zaúčtovanie kurzových rozdielov.....	43
Obrázok 1 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky – časové rozlíšenie).....	25
Obrázok 2 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)	26
Obrázok 3 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)	32
Obrázok 4 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)	34
Obrázok 5 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)	36
Obrázok 6 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)	40

Obrázok 7 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)	41
Obrázok 8 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)	42
Obrázok 9 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)	44

OBSAH

ÚVOD	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 Účtovné zásady	13
1.1.1 Elementárne účtovné zásady	15
1.1.2 Všeobecne uznávané účtovné zásady.....	17
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	21
3 Výsledky práce a diskusia.....	22
3.1 Časové rozlíšenie	22
3.2 Inventarizácia	26
3.3 Odpisy	30
3.4 Opravné položky	34
3.5 Rezervy	37
3.6 Nevyfakturované dodávky	40
3.7 Kurzové rozdiely.....	42
ZÁVER	45
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	47

ÚVOD

Každá účtovná jednotka vedie záznamy o svojej ekonomickej činnosti. Záznamy sú vedené prostredníctvom účtovníctva danej účtovnej jednotky v časovom slede. Povinnosťou účtovnej jednotky je informácie o činnosti nielen zaznamenávať v rámci vedenia bežného účtovníctva, ale ich aj vykazovať. Vykazovanie sa uskutočňuje pomocou účtovnej závierky, ktorá predstavuje štruktúrovanú prezentáciu skutočností z účtovníctva. Účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku v určitých časovo rovnakých intervaloch, za ÚO. Účtovná jednotka dôkladne prihliada na to, aby správne zaradila jednotlivé skutočnosti do správneho ÚO. Počas obdobia, ktoré predchádza zostaveniu účtovnej závierky musí účtovná jednotka viesť svoje účtovníctvo správne, s cieľom následného vykazovania informácií v účtovnej závierke. Daný fakt nám nadväzuje na cieľ našej práce. Takéto informácie sa poskytujú používateľom, a tí požadujú, aby boli zverejňované informácie správne a pre nich užitočné. Časový aspekt tak vnímame nielen pri účtovaní bežných účtovných prípadov, rovnako aj pri činnostiach spojených so správnym zostavením účtovnej závierky. Účtovná jednotka sa zaväzuje spôsobom zabezpečujúcim danú požiadavku účtovať a následne zostaviť účtovnú závierku. Z toho nám vyplýva, že účtovné jednotky praktiky svojho účtovníctva musia podriaďovať rovnakým účtovným zásadám a účtovným metódam. Účtovné zásady sú právne upravené a účtovné jednotky ich dodržiavajú s cieľom poskytovania verného a pravdivého obrazu o svojej činnosti.

V prvej časti bakalárskej práce vymedzíme teoretické východiská pre tému bakalárskej práce. Čitateľa uvedieme do problematiky účtovných zásad a účtovných metód v nadväznosti na cieľ účtovníctva. Ďalej v práci budeme analyzovať všeobecnú stránku účtovných zásad a účtovných metód. Dozvieme sa, akej najhlavnejšej účtovnej zásady sa účtovné jednotky musia pridržovať. Danej zásade sa budeme bližšie venovať a objasníme, pomocou akých podskupín zásad je možné jej dodržanie. Rovnocenné podskupiny predstavujú členenie na dve podskupiny, ktoré tvoria „menšie“ účtovné zásady. Následne podrobnejšie opíšeme každú podskupinu a uvedieme zásady, ktoré do jednotlivých podskupín patria. Pre účely bakalárskej práce sa sústredíme na definovanie zásad súvisiacich s faktorom času.

V druhej kapitole objasníme hlavný cieľ bakalárskej práce. V tejto časti analyzujeme využitie časového hľadiska z pohľadu účtovníctva, ktoré je prepojené nielen s vedením bežného účtovníctva, ale aj so zostavovaním účtovnej závierky.

Úvod tretej kapitoly tvorí stručná charakteristika účtovnej jednotky, z ktorej účtovníctva sme čerpali praktické príklady potrebné pre ilustráciu jednotlivých inštitútov, prepojených s hľadiskom času. Ťažiskom tretej kapitoly sú prepojenia týchto inštitútov, s ktorými sa bežne účtovná jednotka stretáva počas svojej existencie, s účtovnými zásadami uvedenými v prvej kapitole. Predmetné inštitúty sú súčasťou nielen vedenia bežného účtovníctva, ale aj zostavovania účtovnej závierky. Z pohľadu správneho účtovania a vykazovania je pre účtovnú jednotku smerodajný časový údaj, ktorého sa predmetný inštitút týka. Účtovná jednotka vykazuje údaje za jedno ÚO. Je pre ňu nesmierne dôležité z hľadiska času, aby údaje správne zatriedila do obdobia, do ktorého patria. Ďalej našu pozornosť upriamime na podrobnejší opis týchto inštitútov, spolu s uvedením účtov, ktoré slúžia na ich zaúčtovanie. Inštitúty a ich zaúčtovanie premietneme do praktických príkladov z činnosti účtovnej jednotky Temax, s. r. o. Príklady použijeme s cieľom hlbšieho porozumenia danej problematike.

Ako sme uviedli, čas nie je dôležitým faktorom len pri účtovaní skutočností, ale je rovnako podstatný aj pri zostavovaní účtovnej závierky. Prostredníctvom účtovnej závierky účtovná jednotka informuje používateľov informácií o svojej činnosti. Štruktúra účtovnej závierky je právne upravená a v bakalárskej práci zobrazíme tie vybrané riadky z účtovnej závierky, ktoré sú praktickým príkladom pre jednotlivé prípady využitia časového hľadiska.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Účtovníctvo predstavuje najucelenejší systém ekonomických informácií, prezentovaných v peňažnom vyjadrení, ktorý tieto informácie spoľahlivo a presne zaznamenáva a v pravidelných intervaloch poskytuje používateľom na prijímanie rozhodnutí.¹ Poskytovanie informácií vnímame ako podstatný aspekt, ktorým sa napĺňa hlavný cieľ účtovníctva. Aby účtovná jednotka mohla informácie o svojej činnosti vôbec poskytnúť, je povinná celú svoju ekonomickú činnosť zaznamenávať vedením bežného účtovníctva, z ktorého následne údaje premietne do účtovnej závierky. „Cieľom účtovníctva je prostredníctvom účtovnej závierky poskytovať informácie o finančnej situácii, výnosnosti (finančnej výkonnosti) a o zmenách vo finančnej situácii účtovnej jednotky vždy za určité časové obdobie v peňažnom vyjadrení rôznym používateľom, ktorí na ich základe prijímajú ekonomické rozhodnutia.“² Na to, aby bol tento cieľ zabezpečený, musí byť dodržaný a splnený význam účtovníctva. Význam účtovníctva vychádza z účtovania ÚP (dokumentačnej zložky) a z následného zostavenia a zverejnenia účtovnej závierky (komunikačnej zložky).

Nielen samotná účtovná závierka, ale aj prípady, s ktorými sa stretávame pri vedení bežného účtovníctva, sú veľmi úzko späté s **dôležitosťou času**. Časový aspekt vnímame napríklad pri účtovaní odpisov, rezerv, OP, kurzových rozdielov, nevyfakturovaných dodávok či časového rozlíšenia. Vplyv času v účtovnej závierke je možné vidieť napríklad v rozdielnom vykazovaní krátkodobých a dlhodobých častí dlhodobých záväzkov či pohľadávok. Vykazované informácie sa poskytujú používateľom v pravidelných intervaloch pomocou účtovnej závierky, ktorá sa viaže na určitý časový interval nazývaný ÚO. ÚO predstavuje 12 nepretržite po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov. Účtovná jednotka sa môže rozhodnúť, či si za ÚO zvolí hospodársky alebo kalendárny rok. Rozdiel medzi týmito dvoma metódami vysvetlíme v práci neskôr.

Pri vedení bežného účtovníctva ako aj pri a zostavovaní účtovnej závierky, je potrebné, aby každá účtovná jednotka dodržiavala určité pravidlá, ktoré sú odrazom určitých zásad a metód. V tejto súvislosti hovoríme o účtovných zásadách a metódach. Nakoľko časové hľadisko je premietnuté takmer vo všetkých z nich, problematika

¹ ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 9. ISBN 978-80-8168-444-9.

² ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 12. ISBN 978-80-8168-444-9.

účetných zásad a metód je predmetom spracovania nasledovnej podkapitoly bakalárskej práce.

1.1 Účetné zásady

Účetné zásady, ako ich vidíme dnes, sa postupne rozvíjali spolu s hospodárstvom a ekonomikou každej krajiny. Rozvoj ekonomiky a účtovníctva sa vyvíjal v jednotlivých krajinách rôzne, a preto sa uplatňované účetné zásady a účetné metódy jednotlivých krajín líšia. Odlišnosti nachádzame nielen v národných, ale aj nadnárodných úpravách účtovníctva. Pre našu krajinu je fungovanie trhovej ekonomiky základným rámcom, z ktorého vychádzajú účetné zásady a účetné metódy. „Účetnými zásadami (účetnými princípmi) sa rozumie súbor pravidiel, komplex uznaných praktických poznatkov a zákonitostí, ktoré platia pre vedenie účtovníctva a zostavovanie účtovnej závierky.“³ Účetné zásady a účetné metódy sú právne upravené a všetky účetné jednotky musia rešpektovať ich dodržiavanie. Právny rámec, ktorým sú deklarované účetné zásady a metódy je v Slovenskej republike obsiahnutý v ZoÚ a v Opatreniach MF SR. Účetné zásady a účetné metódy platné v Slovenskej republike sú vo veľkej miere zhodné s nadnárodnou právnou úpravou účetných zásad a účetných metód. Uplatňovaním účetných zásad zabezpečíme, aby bol splnený cieľ účtovníctva, ktorý je totožný s cieľom účtovnej závierky.⁴

Zásada verného a pravdivého zobrazenia skutočností je základná zásada, prostredníctvom ktorej sa plní cieľ účtovnej závierky. Je nadradenou ostatným účetným zásadám. Podľa ZoÚ je účtovná jednotka povinná účtovať tak, aby účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, a o finančnej situácii účtovnej jednotky. Verný a pravdivý obraz účtovná jednotka dosiahne uplatňovaním a dodržaním ustanovených účetných zásad a používaním povolených metód. Účtovná jednotka môže pri účtovaní a zostavovaní účtovnej závierky používať rôzne odlišné metódy, ktoré sú však obmedzené právnymi predpismi. „Účetné metódy sú spôsoby a postupy, ktoré účetné jednotky využívajú na zabezpečenie dodržania účetných zásad za účelom splnenia cieľa účtovníctva.“⁵

³ ŠLOSÁROVÁ, Anna – BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. *Analýza účtovnej závierky*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 43. ISBN 978-80-8168-590-3.

⁴ Musíme podotknúť, že účetné zásady nesmieme považovať za kvalitatívne charakteristiky informácií. Kvalitatívne charakteristiky nám určujú požiadavky používateľov na informácie v účtovnej závierke. Aplikáciou účetných zásad účtovná jednotka dodrží správne zostavenie účtovnej závierky.

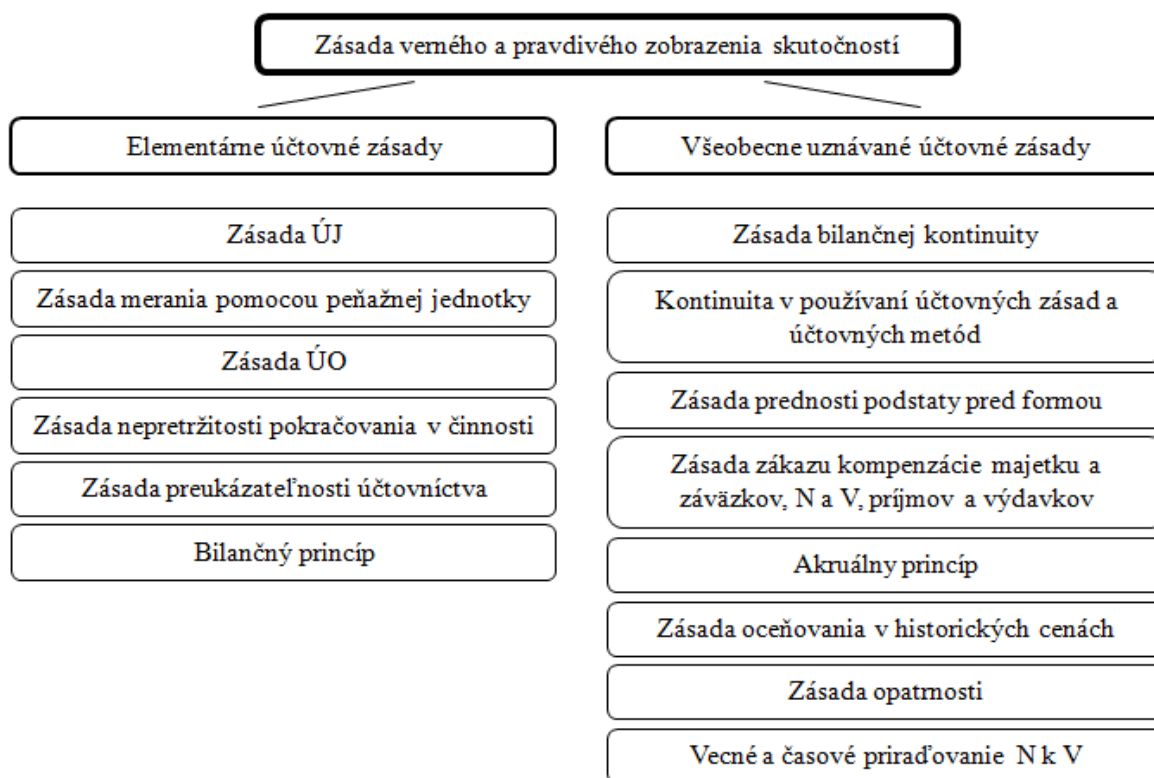
⁵ ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 98. ISBN 978-80-8168-444-9.

Ostatné účtovné zásady môžeme označiť ako „čiastkové“, pretože dodržaním všetkých „menších“ zásad prispejeme k naplneniu Zásady verného a pravdivého zobrazenia skutočností. Hlavnými skupinami zásad účtovníctva sú:

- a. elementárne účtovné zásady,
- b. všeobecne uznávané účtovné zásady.

Elementárne účtovné zásady tvoria prirodzené požiadavky účtovníctva. Môžeme o nich hovoriť aj ako o východiskách existencie účtovníctva. Účtovná jednotka ich musí dodržiavať, predstavujú jej povinnosť. Všeobecne uznávané účtovné zásady predstavujú vecnú stránku informácií účtovníctva, určujú obsahovú náplň položiek súčastí účtovnej závierky a požiadaviek na informácie v Poznámkach účtovnej závierky. Rozdelenie účtovných zásad a k nim patriacich zásad a princípov je uvedené v Schéme 1.

Schéma 1 - Vzťah jednotlivých účtovných zásad

Zdroj: vlastné spracovanie.

Napriek tomu, že sa účtovné zásady členia na dve skupiny (viď. Schéma 1), žiadna skupina nepredstavuje menejcennú skupinu zásad. Pre splnenie cieľa účtovníctva a účtovnej závierky sú obe skupiny zásad jednako podstatné. Ďalšiu pozornosť upriamime

na vybrané účtovné zásady, v ktorých vidíme významné prepojenie s časovým hľadiskom spolu s uvedením príkladov v rámci každej z týchto účtovných zásad.

1.1.1 Elementárne účtovné zásady

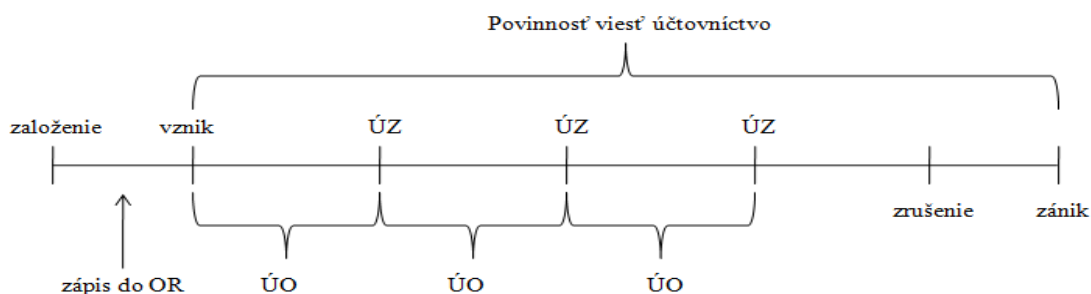
Elementárne účtovné zásady sú prirodzenými požiadavkami, bez ktorých existencie by sme o účtovníctve vôbec nemohli hovoriť. Sú právne upravené a pre účtovnú jednotku sú pri jej činnosti povinnosťami, ktoré musí dodržiavať.⁶ Časový aspekt elementárnych účtovných zásad vidíme pri zásade ÚO, pri zásade nepretržitosti pokračovania v činnosti ÚJ a tiež pri zásade preukázateľnosti účtovníctva.

Zásada ÚO

V spojitosti s cieľom účtovníctva, účtovná jednotka zhrňuje a vykazuje informácie o svojej činnosti a o výsledkoch svojej činnosti pre používateľov. Užitočné informácie sa vždy týkajú časového intervalu, ktorý nazývame ÚO. ÚO tvorí interval 12 po sebe nepretržite nasledujúcich kalendárnych mesiacov. Časové hľadisko vidíme v súvislosti s časovým intervalom, za ktorý je účtovná jednotka povinná zhrnúť a vykázať informácie o svojej činnosti. Podľa ZoÚ je ÚO buď kalendárny rok alebo hospodársky rok. Kalendárnym rokom je interval od 1. januára do 31. decembra daného roka. Hospodársky rok tvorí interval 12 po sebe nepretržite nasledujúcich kalendárnych mesiacov, ktorý však nie je zhodný s kalendárnym rokom.⁷

Účtovná jednotka počas svojej existencie prejde viacerými ÚO. Na konci každého z nich zostavuje účtovná závierka. Existenciu účtovnej jednotky v priebehu viacerých účtovných období je možné názorne ukázať v Schéme 2.

Schéma 2 - Časové zobrazenie existencie účtovnej jednotky v priebehu viacerých účtovných období

Zdroj: vlastné spracovanie.

⁶ ŠLOSÁROVÁ, Anna – BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. *Analýza účtovnej závierky*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 42. ISBN 978-80-8168-590-3.

⁷ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, § 3, ods. 4.

Zo Schémy 2 vidíme, že účtovná jednotka vedie účtovníctvo odo dňa svojho vzniku až po deň zániku. Vo svojom účtovníctve zachytáva a účtuje o skutočnostiach, ktoré do daného ÚO časovo a vecne patria. Výsledkom vedenia bežného účtovníctva na konci účtovného obdobia je zistenie VH a zostavenie účtovnej závierky. Účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku k poslednému dňu ÚO.

Zásada nepretržitosti pokračovania v činnosti v ÚJ

Ak zoberieme do úvahy časový aspekt zostavenia účtovnej závierky, môže ísť o riadnu, mimoriadnu alebo priebežnú účtovnú závierku. Riadnu účtovnú závierku zostavuje účtovná jednotka k poslednému dňu daného ÚO. Účtovná jednotka môže svoju účtovnú závierku označiť ako riadnu len v prípade, že nemusí alebo neplánuje ukončiť svoju činnosť. Na základe vízie do budúcnosti, účtovná jednotka pri zostavovaní účtovnej závierky použije vhodné účtovné zásady a účtovné metódy. Prehodnotiť vhodný spôsob účtovania je účtovná jednotka povinná v prípade, ak má vedomosť o tom, že nebude môcť pokračovať v činnosti minimálne 12 mesiacov od dátumu, ku ktorému zostaví riadnu účtovnú závierku.

Účtovná jednotka zostavuje mimoriadnu účtovnú závierku v prípade vzniku mimoriadnej udalosti, na základe ktorej účtovnej jednotke vznikne povinnosť zostaviť účtovnú závierku. Takýmito mimoriadnymi udalosťami najmä sú: zánik účtovnej jednotky, vstup účtovnej jednotky do likvidácie, vyhlásenie konkurzu.

Právnu úpravu zostavenia priebežnej účtovnej závierky nachádzame v osobitných predpisoch (napr. zákon o bankách, zákon o burze CP, ZoDzP.⁸ Priebežnú účtovnú závierku zostavuje účtovná jednotka podľa osobitného predpisu v priebehu ÚO ku dňu, ku ktorému sa zostavuje priebežná účtovná závierka. V takomto prípade sa účtovné knihy neuzatvárajú.

Zásada preukázateľnosti účtovníctva

Základnou myšlienkou zásady preukázateľnosti účtovníctva je, že účtovná jednotka preukáže svoje účtovníctvo pomocou účtovnej dokumentácie a pomocou inventarizácie. Účtovnú dokumentáciu tvoria ÚD, na základe ktorých účtovná jednotka účtuje, a teda vedie svoje účtovníctvo. Za pomoci ÚD sa dokladuje každý jeden ÚP zachytený v účtovníctve. ÚD obsahujú náležitosti, ktoré sú právne zakotvené v ZoÚ.

⁸ ŠLOSÁROVÁ, Anna. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. s. 29. ISBN 978-80225-3800-8.

Zásada preukázateľnosti účtovníctva je dodržiavaná v účtovnej jednotke aj prostredníctvom inventarizácie. Inventarizácia je právne upravenou činnosťou, ktorá sa vykonáva v účtovná jednotka predovšetkým ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovnú závierku. Inventarizáciou sa overuje vecná správnosť účtovníctva. To znamená, že účtovná jednotka kontroluje, či stav majetku, záväzkov a VI v účtovníctve zodpovedá skutočnosti. Kontrola prebieha posúdením existencie majetku, záväzkov a VI. Kontrola tiež prebieha posúdením reálnosti ocenenia majetku, záväzkov, VI, N a V.⁹ Keďže je inventarizácia súčasťou uzávierkových prác (po skončení časového úseku – účtovného obdobia), je ďalším vhodným príkladom dôležitosti faktora času v účtovníctve.

1.1.2 Všeobecne uznávané účtovné zásady

Všeobecne uznávané účtovné zásady sú zamerané na vecnú oblasť postupov účtovania a zostavovania účtovnej závierky. Určujú pravidlá identifikácie, oceňovania a vykazovania základných zložiek účtovnej závierky a tiež iných A a iných P.¹⁰ Vzhľadom na predmet záujmu našej bakalárskej práce sa budeme bližšie venovať zásadám prepojeným s faktorom času. Všeobecne uznávané účtovné zásady, na ktoré sa v tejto súvislosti zamierame sú: zásada bilančnej kontinuity, kontinuita v používaní účtovných zásad a účtovných metód, aktuálny princíp, zásada oceňovania v historických cenách, zásada opatrnosti a vecné a časové priradenie N a V.

Zásada bilančnej kontinuity

Podstatou zásady bilančnej kontinuity je, že KZ účtov, ktoré sa vykazujú v súvahe k poslednému dňu ÚO, musia byť zhodné so ZS týchto účtov k prvému dňu bezprostredne nasledujúceho ÚO. Faktor času vnímame medzi posledným dňom ÚO a prvým dňom nasledujúceho ÚO. ZS účtov k prvému dňu nasledujúceho ÚO sú zhodné s KZ účtov posledného dňa ÚO. Týmto spôsobom prechádzajú majetok, záväzky a VI z jedného ÚO do ďalšieho ÚO.¹¹

⁹ ŠLOSÁROVÁ, Anna. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. s. 127. ISBN 978-80225-3800-8.

¹⁰ ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 105. ISBN 978-80-8168-444-9.

¹¹ ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 107. ISBN 978-80-8168-444-9.

Kontinuita v používaní účtovných zásad a účtovných metód

Táto všeobecne uznávaná účtovná zásada pramení v požiadavkách používateľov, ktoré sú kladené na zverejňované informácie. Hovoríme o kvalitatívnych charakteristikách informácií z účtovníctva. Kontinuita v používaní účtovných zásad a účtovných metód konkrétne súvisí s kvalitatívnou charakteristikou – porovnateľnosťou. Účtovná jednotka vykazuje porovnateľné informácie, ak za dve po sebe bezprostredne idúce ÚO a v priebehu jedného ÚO nezmenila účtovné zásady a ani účtovné metódy. Informácie sú porovnateľné, ak sú rovnakým spôsobom prezentované v účtovnej závierke za viaceré účtovné obdobia. Danú zásadu považujeme za významnú z hľadiska času, pretože jej dodržiavanie zabezpečí porovnateľné informácie za časový horizont viacerých ÚO.

Akruálny princíp

Základom pre uplatnenie akruálneho princípu je účtovanie N a V v tom ÚO, v ktorom vznikli. Pri dodržaní akruálneho princípu neberie ÚJ ohľad na deň úhrady, inkasa alebo vyrovnania, ktorý s daným N alebo V súvisí. Prepojenie na hľadisko času vidíme v súvislosti s touto zásadou v zaradení N a V a účtovaní o nich do toho ÚO, v ktorom reálne vznikli. Výdavky a príjmy nie sú pre účely vyčíslenia VH smerodajné. Výdavky a príjmy sa preto účtujú v tom ÚO, v ktorom dochádza k pohybu PP, ktorý s nimi súvisí.¹²

Zásada oceňovania v historických cenách

Historické ceny môžeme nazvať aj cenami minulosti. Do účtovníctva sa dostávajú ako pôvodné ocenenie majetku, či záväzkov, za ktoré boli kedysi obstarané. Za pomoci historických cien je tiež možné preukázať informácie z účtovníctva poskytované používateľom. Táto kvalitatívna charakteristika sa opiera o ÚD, na základe ktorých sa v účtovníctve účtuje.

Pokiaľ by ocenenie všetkých položiek v účtovníctve zodpovedalo iba hodnote z minulosti, nemohli by sme povedať, že účtovníctvo poskytuje verný a pravdivý obraz. Ocitli by sme sa v rozpore so základnými piliermi účtovníctva. Prepojenie na časového hľadisko je možné vidieť v časovom nesúlade medzi momentom historického ocenenia a súčasnou prípadne aj reálnou hodnotou¹³ vybraných druhov majetku a záväzkov. Verný

¹²ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 109. ISBN 978-80-8168-444-9.

¹³Pri vzatí do úvahy myšlienky zásady opatrnosti je potrebné sa pozastaviť aj nad významom RH. Účtovná jednotka oceňuje majetok RH nielen pri znížení jeho hodnoty, ale aj pri zvýšení. Zvyšovanie ocenenia majetku pomocou RH nie je v súlade so zásadou opatrnosti. Konkrétne by účtovná jednotka nemala pri

a pravdivý obraz v účtovníctve zabezpečíme zrealizovaním ocenenia vybraného majetku a záväzkov ku dňu, ku ktorému sa zostavuje ÚZ.

Zásada opatrnosti

Opatrnosťou v účtovníctve chápeme rozumný odhad krokov, ktorými účtovná jednotka zabráni prenášaniam rizík a strát do budúcnosti. Účtovná jednotka pristupuje k takýmto odhadom dodržaním nasledovných podmienok:

- a. majetok a V sa nenadhodnocujú,
- b. záväzky a N sa nepodhodnocujú.¹⁴

V rámci zásady opatrnosti účtovná jednotka aplikuje:

- a. realizačný princíp,
- b. imparitný princíp,
- c. princíp nižšej ceny,
- d. princíp osvetľovania hodnoty.¹⁵

Podstatou realizačného princípu je účtovanie a vykazovanie len tých V, ktoré boli ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka zrealizované. Dodržiavaním zásady opatrnosti účtovná jednotka nemôže účtovať a vykazovať vo svojej účtovnej závierke nerealizované V.

Inak to však funguje v rámci nerealizovaných strát. Zo zásady opatrnosti plynie účtovnej jednotke povinnosť o nerealizovaných stratách účtovať a vykazovať ich. Ak účtovná jednotka účtuje o nerealizovaných stratách a zároveň ich ak vykazuje v účtovnej závierke, dodržiava imparitný princíp.

„Pri zásade opatrnosti sa uplatňuje aj princíp nižšej (najnižšej) ceny. Podľa neho sa majetok vykáže v súvahe v ocenení s najnižšou cenou, ktorú umožňuje použiť pri danom druhu majetku právna úprava.“¹⁶

Účtovná jednotka môže počas obdobia medzi dňom, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a dňom zostavenia účtovnej závierky prísť k užitočným informáciám, na

aplikovaní zásady opatrnosti svoj majetok nadhodnocovať. Uplatnením zásady opatrnosti môže ocenenie majetku upraviť len smerom nadol (znižiť). Nástroj, ktorým účtovná jednotka účtovne znižuje ocenenie majetku označujeme ako OP.

¹⁴ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 110. ISBN 978-80-8168-444-9.

¹⁵ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 106. ISBN 978-80-8168-444-9.

¹⁶ŠLOSÁROVÁ, Anna – BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. *Analýza účtovnej závierky*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 47. ISBN 978-80-8168-590-3.

základe ktorých používatelia informácií prijímajú stanovisko o účtovnej jednotke. Aby boli používatelom informácií poskytnuté užitočné informácie, doplní ich do súčasti účtovnej závierky – poznámok. Tým, že o skutočnostiach neúčtuje, ale o nich len informuje, sa dodržiava princíp osvetľovania hodnoty.

Okrem aplikovania vyššie uvedených princípov je zásada opatrnosti splňaná taktiež pomocou rezerv. Podľa ZoÚ sú rezervami záväzky s neistým časovým vymedzením, alebo výškou.¹⁷ Ak účtovná jednotka účtuje o rezervách, vedie svoje účtovníctvo na základe podmienky o nepodhodnocovaní záväzkov (riziko neznižuje účtovnú hodnotu záväzkov).

Vecné a časové priradovanie N k V

Zásadu vecného a časového priradovania N k V môžeme pomenovať aj ako princíp súmerateľnosti V a N. Základ tvorí predpoklad spájania N k V vzťahujúcim sa na rovnaké ÚO. Pokiaľ účtovnej jednotke vznikol v ÚO N (V), účtovná jednotka má povinnosť zaúčtovať súvisiaci V (N). „Prakticky sa môže aplikovať princíp súmerateľnosti výnosov a nákladov dvoma spôsobmi – buď sa za základ berú výnosy a k nim sa priradujú náklady, alebo naopak.“¹⁸ Pri tejto zásade môžeme badať dva prístupy. Prvým je, aby N a V spolu súviseli vecne a druhým, aby časovo spadali do rovnakého ÚO. Časový aspekt vidíme v účtovaní súvisiacich N a V do jedného ÚO a neprenášaní súvisiacich N a V do budúceho ÚO.

Hlavný cieľ bakalárskej práce rozoberáme v kapitole 2, v ktorej uvedieme tiež použitú metodiku práce a metódy skúmania.

¹⁷ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, § 26, ods. 5.

¹⁸ ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 112. ISBN 978-80-8168-444-9.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Pri účtovaní o skutočnostiach musí účtovná jednotka prihliadať na časový aspekt skutočností. To, aký časový charakter daná skutočnosť má, rozhoduje o tom, akým spôsobom sa bude o nej účtovať, na akom účte, a akým spôsobom sa bude vykazovať. Jednotlivé prípady, kde účtovanie a vykazovanie ovplyvňuje časový horizont rozhodne nie sú vyčerpávajúce.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je na vybraných inštitútoch analyzovať dôležitosť časového hľadiska z pohľadu účtovníctva. Aby sme hlavný cieľ splnili, museli sme zdefinovať čiastkové ciele a tými boli:

- a. uvedenie do problematiky účtovných zásad,
- b. bližšia charakteristika účtovných zásad súvisiacim s faktorom času,
- c. analýza vybraných účtovných inštitútov, ktoré súvisia s časovým hľadiskom a účtovné zobrazenie s tým súvisiacich účtovných prípadov,
- d. vykazovanie vybraných účtovných inštitútov v účtovnej závierke malej a veľkej účtovnej jednotky.

Pri dosahovaní hlavného cieľa záverečnej práce a tiež všetkých čiastkových cieľov sme používali nasledovnú metodiku práce a metódy skúmania:

- a. **Analýzu** – metóda, ktorá je založená na princípe rozboru celku na jeho menšie časti. Túto metódu sme využívali pri rozčlenení celej problematiky účtovných zásad na jednotlivé, menšie časti – konkrétne účtovné zásady.
- b. **Syntézu** – metóda, ktorá je založená na zjednotení jednotlivých častí do celku. Túto metódu sme využívali pri spájaní čiastkových skutočností z účtovníctva do väčšieho logického celku.
- c. **Konkretizáciu a abstrakciu** – metóda, ktorá je založená na poukazovaní konkrétnych príkladov a na ich praktickom zobrazení. Túto metódu sme používali najmä v tretej kapitole pri konkrétnych príkladoch.
- d. **Pozorovanie** – metóda, ktorá je založená na vnímaní existujúcich javov a procesov pomocou zmyslov. Túto metódu sme použili pri získaní prvotných informácií k danej problematike.
- e. **Triedenie** – metóda, ktorá je založená na zatriedení javov na základe kritérií. Túto metódu sme používali v celej bakalárskej práci s cieľom lepšie pochopiť dané javy.

3 Výsledky práce a diskusia

Každá účtovná jednotka musí uplatňovať účtovné zásady. K uplatňovaniu účtovných zásad dochádza pri vedení bežného účtovníctva (t. j. pri účtovaní účtovných prípadov) ako aj pri zostavení účtovnej závierky. V rámci praktickej časti bakalárskej práce sa zameriame na existujúcu účtovnú jednotku, ktorú z dôvody ochrany údajov nazveme Temax, s. r. o. Účtovná jednotka sa zaoberá nákupom a predajom náradia, záhradnej techniky a spojovacieho materiálu pre priemysel. Účtovná jednotka poskytuje taktiež k tovaru servis a opravy. Počas jej činnosti nastáva množstvo ÚP. Vybrané z nich, súvisiace s faktorom času, budeme v rámci praktickej časti bakalárskej práce analyzovať. Zvolili sme časové rozlíšenie, inventarizáciu, odpisy, rezervy, OP, kurzové rozdiely, nevyfakturované dodávky. Nakoľko Temax, s. r. o. patrí medzi malé účtovné jednotky, v rámci vykazovania sa zaoberáme len vykazovaním pre malú a veľkú účtovnú jednotku.

3.1 Časové rozlíšenie

V praxi účtovnej jednotky Temax, s. r. o., sa stretávame s problematikou časového rozlíšenia. Časové rozlíšenie, a teda správne zaúčtovanie N a V do obdobia, s ktorým časovo a vecne súvisia, chápeme ako dodržiavanie aktuálneho princípu. Pre účely správneho zaradenia N a V je nevyhnutnosťou poznať obdobie skutočného vzniku N a V a nie pohybu PP, ktoré s N či V súvisí.

V účtovnej jednotke Temax, s. r. o., nastávajú aj prípady, kedy N alebo V bol realizovaný v inom ÚO, ako v ÚO, v ktorom nastal pohyb PP. Z dôvodu správneho zachytenia a verného zobrazenia týchto skutočností v účtovníctve je potrebné sa oboznámiť s účtovou skupinou 38 – *Časové rozlíšenie nákladov a výnosov*. Súčasťou uvedenej účtovnej skupiny sú účty N, výdavkov, V a príjmov budúcich období. Prehľad účtov z uvedenej účtovnej skupiny je uvedený v Tabuľke 1.

Tabuľka 1 - Prehľad účtov časového rozlíšenia

Druh časového rozlíšenia		Účet	Bežné ÚO	Nasledujúce ÚO
N	N budúcich období	381, 382	Výdavok	N
	Komplexné N budúcich období			
	Výdavky budúcich období	383	N	Výdavok
V	V budúcich období	384	Príjem	V
	Príjmy budúcich období	385	V	Príjem

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z Tabuľky 1 je možné vidieť, že pre správne rozlíšenie N a s ním súvisiaceho výdavku nastávajú dve situácie:

- a. N vzniká pred výdavkom (výdavok môže nastať alebo nastáva až v nasledujúcom ÚO) – pre tieto účely sa využíva účet 383 – *Výdavky budúcich období*,
- b. vznik N nastáva po výdavku (N môže nastať alebo nastáva až v nasledujúcom ÚO) – pre tieto účely sa využíva účet 381 – *Náklady budúcich období*.

Pri zachytení správneho momentu vzniku V a s ním súvisiaceho príjmu môžu nastať taktiež dve situácie:

- a. V vzniká pred príjmom (príjem môže nastať alebo nastáva až v nasledujúcom ÚO) – pre tieto účely používame účet 385 – *Príjmy budúcich období*,
- b. vznik V nastáva po príjme (V môže nastať alebo nastáva až v nasledujúcom ÚO) – pre tieto účely používame účet 384 – *Výnosy budúcich období*.

V účtovníctve účtovnej jednotky Temax, s. r. o., je možné sa stretnúť s prípadom, kedy ÚJ platí dodávateľovi v roku X dopredu za služby poskytnuté v roku X_{+1} . V Tabuľke 2 je uvedené zaúčtovanie N budúcich období v bežnom ÚO. V Tabuľke 3 je uvedené zaúčtovanie N budúcich období v nasledujúcom ÚO.

Tabuľka 2 - Zaúčtovanie N budúcich období v bežnom ÚO

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
VBÚ	Poskytnutý preddavok na dodávku služieb	3 600,-	314	221
PFA	Faktúra od dodávateľa za IT služby			
	a) cena paušálu bez DPH	3 000,-	381	-
	b) DPH (20 %)	600,-	343	-
	c) celková suma faktúry	3 600,-	-	321
ID	Zúčtovanie poskytnutého preddavku	3 600,-	321	314

Zdroj: vlastné spracovanie.

Tabuľka 3 - Zaúčtovanie N budúcich období v nasledujúcom ÚO

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Rozpustenie N do ÚO, v ktorom sú IT služby poskytnuté	3 000,-	518	381

Zdroj: vlastné spracovanie.

V Tabuľke 2 bol použitý účet 381 – *Náklady budúcich období* na preklopenie vecného a časového nesúladu medzi uhradením PP a reálnym poskytnutím služby.

V Tabuľke 4 a v Tabuľke 5 je uvedená názorná ukážka použitia účtu 384 – *Výnosy budúcich období* v súvislosti s vopred prijatým paušálom za služby vykonané v budúcom ÚO na strane dodávateľa.

Tabuľka 4 - Zaučtovanie V budúcich období v bežnom ÚO

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
VBÚ	Prijatý preddavok na IT služby	3 600,-	221	324
VFA	Faktúra vystavená odberateľovi za IT služby: a) cena paušálu bez DPH b) DPH (20 %) c) celková suma faktúry	3 000,- 600,- 3 600,-	- - 311	384 343 -
ID	Zúčtovanie prijatého preddavku s faktúrou	3 600,-	324	311

Zdroj: vlastné spracovanie.

Tabuľka 5 - Zaučtovanie V budúcich období v nasledujúcom ÚO

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Rozpustenie V do ÚO, v ktorom sú IT služby poskytnuté	3 000,-	384	602

Zdroj: vlastné spracovanie.

Účet 384 – *Výnosy budúcich období* sa využíva na preklopenie časového a vecného nesúladu medzi obdržaním peňažných prostriedkov a reálnym dodaním služby.

Častým príkladom v mnohých ÚJ je použitie účtu 383 – *Výdavky budúcich období* pre účely zachytenia N a výdavku súvisiaceho s nájomným bežného roka plateného pozadu. Zaučtovanie uvedeného účtovného prípadu v bežnom ÚO a nasledujúcom ÚO je uvedené Tabuľke 6 a v Tabuľke 7.

Tabuľka 6 - Zaučtovanie výdavku budúceho obdobia v bežnom ÚO

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Nájomné bežného ÚO platené pozadu	4 800,-	518	383

Zdroj: vlastné spracovanie.

Tabuľka 7 - Zaučtovanie výdavku budúceho obdobia v nasledujúcom ÚO

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
VBÚ	Zúčtovanie výdavkov budúceho obdobia	4 800,-	383	221

Zdroj: vlastné spracovanie.

V Tabuľkách 6 a 7 sme názorne ukázali význam času pri účtovaní N, ktoré súvisia s bežným ÚO, ale pohyb PP (v tomto prípade výdavok) nastane až v nasledujúcom ÚO.

Účet 385 – Príjmy budúcich období sa používa v ÚJ Temax, s. r. o., pri nájomnom platenom nájomcom pozadu. Zaúčtovanie je možné vidieť v Tabuľke 8 a v Tabuľke 9.

Tabuľka 8 - Zaúčtovanie príjmu budúceho obdobia v bežnom ÚO

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Nájomné platené nájomcom pozadu (zmluva)	1 200,-	385	602

Zdroj: vlastné spracovanie.

Tabuľka 9 - Zaúčtovanie príjmu budúceho obdobia v nasledujúcom ÚO

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
VBÚ	Prijatá platba nájomného za bežné ÚO	1 200,-	221	385

Zdroj: vlastné spracovanie.

Na základe obsahu príkladov súvisiacich s časovým rozlíšením je možné usúdiť, že sa jedná o bežné účtovné prípady, s ktorými sa účtovné jednotky stretávajú bežne. Preto je nutnosťou, aby účtovné jednotky pomocou účtov časového rozlíšenia aplikovali aktuálny princíp. Aktuálny princíp je jednou zo zásad, kde vnímame dôležitosť časového faktoru pri účtovaní N a V.

Konečné zostatky účtov časového rozlíšenia sa v súvahe vykazujú v závislosti od toho, či sa jedná o aktívum alebo pasívum. Ako aktívum sa vykazujú N a príjmy budúcich období, a to v riadkoch 75-78 (v prípade malej a veľkej účtovnej jednotky), čo je možné vidieť z Obrázku 1.

Obrázok 1 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky – časové rozlíšenie)

UZPODv14_7		Súvaha		DIČ		IČO		Barcode	
Úč POD 1 - 01									
Označenie a	STRANA AKTÍV b	Číslo riadku c	Bežné účtovné obdobie			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie			
			1	Brutto - časť 1	Netto 2	Netto 3			
			Korekcia - časť 2						
C.	Časové rozlíšenie súčet (r. 75 až r. 78)	74							
C.1.	Náklady budúcich období dlhodobé (381A, 382A)	75							
2.	Náklady budúcich období krátkodobé (381A, 382A)	76							
3.	Príjmy budúcich období dlhodobé (385A)	77							
4.	Príjmy budúcich období krátkodobé (385A)	78							

Zdroj: spracované podľa vzoru tlačiva Účtovná závierka podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka, dostupnom na webe www.financnasprava.sk.

Náklady a príjmy budúcich období sa pre účely správneho vykazovania aj časovo členia na krátkodobé a dlhodobé.

Na strane P sa vykazujú tie účty časového rozlíšenia, ktoré sú kategorizované ako pasíva. Jedná sa o účty výdavkov a V budúcich období, ktoré sa podľa Obrázku 2, v súvahe malej a veľkej účtovnej jednotky, vykážu na r. 142-145.

Obrázok 2 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)

UZPODV14_9				
Súvaha		DIČ	IČO	
Úč POD 1 - 01				
Označenie a	STRANA PASÍV b	Číslo riadku c	Bežné účtovné obdobie 4	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie 5
C.	Časové rozlíšenie súčet (r. 142 až r. 145)	141		
C.1.	Výdavky budúcich období dlhodobé (383A)	142		
2.	Výdavky budúcich období krátkodobé (383A)	143		
3.	Výnosy budúcich období dlhodobé (384A)	144		
4.	Výnosy budúcich období krátkodobé (384A)	145		

Zdroj: spracované podľa vzoru tlačiva Účtovná závierka podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka, dostupnom na webe www.financnasprava.sk

Aj účty časového rozlíšenia výdavky a V budúcich období sa vykazujú v závislosti od toho či sú krátkodobé alebo dlhodobé. Pri vykazovaní musí účtovná jednotka jednoznačne prihliadať na časové hľadisko, ktoré v tomto prípade zohráva dôležitú úlohu.

3.2 Inventarizácia

Zásada preukázateľnosti je v účtovníctve účtovnej jednotky podporovaná nielen účtovnou dokumentáciou, ale aj inventarizáciou. Previazanosť časového hľadiska s inventarizáciou vyplýva z legislatívne stanovenej povinnosti vykonať inventarizáciu minimálne ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka Z. Tá patrí spolu s ostatnými významnými činnosťami medzi uzávierkové práce. V rámci inventarizácie účtovná jednotka overuje vecnú správnosť účtovníctva. Vecnou správnosťou účtovníctva chápeme overenie existencie majetku, záväzkov a VI, a taktiež overenie, či ocenenie daných komodít zodpovedá skutočnosti. Účtovná jednotka má za povinnosť inventarizovať všetok majetok zachytený v účtovníctve spolu so zdrojmi krytia tohto majetku zachytenými v účtovníctve.

Inventarizáciou chápeme zistenie skutočného stavu majetku, záväzkov a VI, vyhotovenie inventúrnych súpisov, porovnanie skutočného stavu s účtovným stavom,

vyčíslenie a zistenie inventarizačných rozdielov, vyhotovenie inventarizačných zápisov, rozhodnutie o usporiadaní inventarizačných rozdielov a ich zachytenie (zaúčtovanie) v účtovníctve.¹⁹ Proces inventarizácie sa skladá z inventúry a následného porovnania skutočného stavu s účtovným stavom. Inventúrou účtovná jednotka zisťuje skutočný stav majetku, záväzkov a VI v peňažných jednotkách a ak je to možné, aj v jednotkách množstva. Aj v prípade inventúry je možné vidieť dôležitosť časového hľadiska, nakoľko termíny pre vykonanie inventúry sú legislatívne stanovené v ZoU. Zo ZoÚ poznáme nasledovné druhy inventúry:

- a. **fyzická inventúra** – týmto druhom inventúry možno zisťovať skutočný stav hmotného a nehmotného majetku, ktorý je možné zistiť rôznymi fyzickými metódami (napr. sčítaním, zvážením, a pod.); pri zisťovaní skutočného stavu je smerodajným údajom stav v jednotkách množstva totožných s jednotkami množstva zachytenými v účtovníctve; uskutočňuje sa ňou inventúra DHM, DNM, zásob, peňažnej hotovosti a inventúra cenín;
- b. **dokladová inventúra** – týmto druhom inventúry možno zisťovať skutočný stav záväzkov, VI a majetku, ktorý nemožno zistiť pomocou fyzickej inventúry; uskutočňuje sa ňou inventúra záväzkov, pohľadávok, položiek VI a taktiež bankových účtov pomocou rôznych druhov dokladov (napr. faktúr, zmlúv, výpisov, listín, zápisníc, a pod.);
- c. **kombinácia fyzickej a dokladovej inventúry** – spojením dvoch druhov inventúr sa overujú určité druhy majetku, pri ktorých je potrebné overiť fyzickú existenciu majetku spolu s dokladom o vlastníctve k majetku; uskutočňuje sa ňou inventúra stavieb a pozemkov.

Skutočnosť, že účtovná jednotka vykonala inventúru, dokladuje za pomoci inventúrnych súpisov vo svojej účtovnej závierke. Vyššie sme si uviedli, že po vyhotovení inventúrnych súpisov účtovná jednotka porovnáva zistený skutočný stav s účtovným stavom. Po porovnaní týchto stavov môžu nastať situácie:

- a. skutočný stav = účtovný stav (nevzniká inventarizačný rozdiel),
- b. skutočný stav > účtovný stav (vzniká inventarizačný rozdiel – prebytok),
- c. skutočný stav < účtovný stav (vzniká inventarizačný rozdiel – manko, prípadne schodok pri PP a ceninách).

¹⁹ SKLENKA, Miloš a kol. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 279. ISBN 978-80-8168-490-6.

Výsledok porovnania skutočného stavu s účtovným stavom sa uvádza v inventarizačnom zápise. Inventarizačným rozdielom nie je však škoda spôsobená na majetku a ani úbytok zásob do výšky noriem prirodzených úbytkov.

Pre správne zaúčtovanie inventarizačného rozdielu je potrebné poznať, s ktorou časťou činnosti účtovnej jednotky súvisí. Najčastejšie sa vyskytujúce inventarizačné rozdiely a prislúchajúce účty N a V sú zobrazené v Tabuľke 10. Manká sú započítané v ostatných N na hospodársku činnosť a v ostatných N na finančnú činnosť. Prebytky sú súčasťou ostatných V z hospodárskej činnosti a ostatných V z finančnej činnosti (prípadne súčasťou zmeny stavu vnútroorganizačných zásob).

Tabuľka 10 - Účty inventarizačných rozdielov

Prebytok	z hospodárskej činnosti	648 – Ostatné V z hospodárskej činnosti
	z finančnej činnosti	668 – Ostatné finančné V
Manko	z hospodárskej činnosti	549 – Manká a škody
	z finančnej činnosti	569 – Manká a školy na finančnom majetku

Zdroj: vlastné spracovanie.

Prebytok sa však nemusí účtovať len na účtoch uvedených v Tabuľke 10. Výnimkou je napríklad prebytok dlhodobého majetku – odpisovaného. Prvotný účtovný zápis prebytku sa uskutoční pomocou účtu časového rozlíšenia 384 – *Výnosy budúcich období*. Následne účet 648 – *Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti* sa zaúčtuje do V bežného ÚO vo vecnej a časovej súvislosti s účtovaním odpisov k danému majetku v období, keď bude účtovná jednotka účtovať o odpisoch súvisiacich s týmto majetkom. Ďalšou výnimkou sú zásoby vlastnej výroby, kde sa prebytok účtuje na príslušný účet účtovej skupiny 61 – *Zmena stavu vnútroorganizačných zásob*.

Tak ako pri prebytku, aj pri manku existuje výnimka v jeho zaúčtovaní. Pokiaľ sa jedná o schodok, účtovná jednotka tento inventarizačný rozdiel neúčtuje do N, ale ako pohľadávku voči hmotne zodpovednej osobne na účte 335 – *Pohľadávky voči zamestnancom*.

ÚJ Temax, s. r. o., vykonala inventarizáciu ku dňu, ku ktorému sa zostavuje ÚZ. Výsledkom boli inventarizačné rozdiely zachytené v Tabuľke 11.

Tabuľka 11 - Zaúčtovanie inventarizačných rozdielov

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Prebytok na tovare	600,-	132	648
ID	Prebytok DHM – odpisovaný (lineárna metóda odpisovania, doba použiteľnosti - 48 mesiacov)	2 900,-	022	384
ID	Prebytok poštových známok	3,-	213	668
ID	Manko na tovare	1 100,-	549	132
VPD	Schodok v pokladnici	12,-	335	211

Zdroj: vlastné spracovanie.

Ak budeme vychádzať zo zaúčtovania prebytku DHM – odpisovaného (stroja), v nasledujúcom ÚO bude zaúčtovanie vyzeráť tak, ako je uvedené v Tabuľke 12.

Tabuľka 12 - Zúčtovanie V budúcich obdobi v nasledujúcom ÚO

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Odpis stroja za celé ÚO ($2\,900/48 \cdot 12 = 725$)	725,-	551	082
ID	Rozpustenie výnosov budúcich ÚO do výnosov bežného ÚO	725,-	384	648

Zdroj: vlastné spracovanie.

Z účtovania uvedeného v Tabuľke 12 vidíme časový aspekt postupného rozpúšťania V budúcich obdobi popri vytváraní N (odpisov) v nasledujúcich rokoch odpisovania majetku. Takýto postup účtovná jednotka dodrží počas celej doby odpisovania majetku, a to z dôvodu, aby nebol pomocou N alebo V ovplyvnený ani v jednom ÚO VH.

Doposiaľ sme sa v rámci problematiky inventarizačných rozdielov venovali overeniu, či stav majetku a zdrojov majetku súhlasí so stavom v účtovníctve. Popri overovaní skutočného stavu so stavom zachytením v účtovníctve však musí účtovná jednotka ku dňu, ku ktorému sa zostavuje ÚZ upraviť ocenenie majetku, záväzkov, N a V s cieľom zrealizovania ocenenia. Táto povinnosť jej vyplýva zo zásady verného a pravdivého zobrazenia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva a o finančnej situácii účtovnej jednotky. Aj tu je významnosť časového hľadiska zrejmá. Zrealizovanie ocenenia sa do účtovníctva účtovnej jednotky dostane pomocou tvorby a zúčtovania OP, účtovania odpisov, účtovania rezerv, kurzových rozdielov, zmeny RH majetku, a pod. Spôsoby pre docielenie verného a pravdivého obrazu blízko súvisia s objasnenými účtovnými zásadami a s témou bakalárskej práce, z čoho vyplýva, že sa im budeme venovať v ďalších častiach praktickej časti.

3.3 Odpisy

Významnosť časového hľadiska je možné spájať aj v súvislosti s odpismi, ktoré súvisia so zásadou opatrnosti. Odpisy predstavujú tú časť hodnoty dlhodobého majetku vyjadrenú v peniazoch, ktorá zodpovedá ich opotrebovaniu a prenáša sa na určité množstvo nových výkonov.²⁰ „Osobitosťou dlhodobého hmotného a nehmotného majetku je jeho viacnásobné používanie v pôvodnej forme, preto sa dlhodobý majetok mení, postupne sa znižuje jeho hodnota, opotrebováva sa. Opotrebovanie neznamená len znižovanie hodnoty dlhodobého majetku, ale súčasne predpokladá jeho odovzdanie (prenos) na nové výkony – výrobky, práce, služby. Majetok sa odpisuje až do momentu, keď sa celková suma oprávok rovná sume, v ktorej bol majetok zaradený do používania. Hodnota zaradenia majetku do používania sa môže navýšiť o technické zhodnotenie, ktoré prislúcha k danému majetku.

Pre účely zobrazenia postupného znižovania hodnoty DHM a DNM v časovom horizonte postupuje účtovná jednotka podľa stanoveného odpisového plánu. Odpisovým plánom rozumieme súhrn odpisovaného majetku vrátane prírastkov a úbytkov v príslušnom účtovnom období. V odpisovom pláne nájdeme taktiež postupy odpisovania, metódu, sadzbu a dobu účtovného odpisovania, ktoré si účtovná jednotka stanovila. Ak sa zmenia podmienky používania majetku, účtovná jednotka prehodnotí daný odpisový plán. Pri takýchto zmenách môže upraviť zostatkovú dobu odpisovania alebo sadzbu odpisovania. Dôležitosť časového hľadiska v súvislosti s odpismi je možné vidieť v odpisovom pláne, na základe ktorého sa hodnota odpisovaného dlhodobého majetku postupne rozdelí do viacerých účtovných období, počas ktorých účtovná jednotka daný odpisovaný dlhodobý majetok využíva.

Na základe právnej úpravy účtovná jednotka odpisuje DHM počas predpokladanej doby používania, ktorá zodpovedá spotrebe budúcich ekonomických úžitkov z majetku. Účtovná jednotka si vyberá medzi dvoma metódami účtovného odpisovania, a tými sú: výkonové odpisy a časové odpisy. Pri časovom odpisovaní si účtovná jednotka stanoví časové obdobie využiteľnosti majetku. Časové odpisové metódy sú nasledovné:

- a. **lineárna (rovnomerná) metóda odpisovania** – najjednoduchšia a predstavuje najčastejšie sa vyskytujúca metóda, kvôli jej jednoduchému výpočtu a rovnomernému rozloženiu N počas celej doby odpisovania; výška odpisov sa počas doby odpisovania nemení, mesačné odpisy sú rovnaké, a to vďaka vzorcu na

²⁰ BAŠTINCOVÁ, Anna. *Účtovníctvo a dane fyzických osôb*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 75. ISBN 978-80-8168-534-7.

ich výpočet: vstupná cena/počet mesiacov odpisovania; túto metódu je vhodné uplatniť pri majetku, ktorý sa postupom času opotrebováva rovnakou hodnotou, napr. strojoch, autách;

- b. **progresívna metóda odpisovania** – pri tejto metóde sú odpisy na začiatku odpisovania nižšie a postupne počas doby odpisovania narastajú; metóda je vhodná pri výpočte odpisov majetku, ktorý v prvých rokoch odpisovania neposkytuje svoj plný výkon (napr. testovanie linky, skúšobná prevádzka);
- c. **degresívna metóda odpisovania** – metóda je charakteristická tým, že v prvom roku odpisovania je odpis najvyšší a postupne počas doby odpisovania klesá (je opakom progresívnej metódy odpisovania); metóda je využívaná najmä pri majetku, ktorý sa v prvých rokoch najviac využíva a opotrebováva sa (napr. výpočtová technika).

Účtovná jednotka Temax, s. r. o., v marci 2018 obstarala a zaradila do používania osobný automobil za 10 000 €. Vo svojom vnútornom predpise si zvolila, že automobil bude odpisovať lineárnou metódou odpisovania počas 48 mesiacov, mesačné odpisy zaokrúhľuje na celé eurá matematicky. Výpočet účtovných odpisov v jednotlivých rokoch je uvedený v Tabuľke 13.

Tabuľka 13 - Lineárne odpisy osobného automobilu

Rok	VC v €	Výpočet odpisu v €	Ročný odpis v €
2018	10 000,-	$10\,000 / 4 / 12 = 208,- \times 10$	2 080,-
2019	10 000,-	$10\,000 / 4 / 12 = 208,- \times 12$	2 496,-
2020	10 000,-	$10\,000 / 4 / 12 = 208,- \times 12$	2 496,-
2021	10 000,-	$10\,000 / 4 / 12 = 208,- \times 12$	2 496,-
2022	10 000,-	$10\,000 / 4 / 12 = 208,- \times 2$	432,-
Spolu	-	-	10 000,-

Zdroj: vlastné spracovanie.

Pokiaľ účtovná jednotka dlhodobý majetok - odpisovaný používa do konca doby životnosti, v súlade s odpisovým plánom, na zaúčtovanie odpisov použije na strane MD účet 551 – *Odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku*, so súvzťažným zápisom na strane D na príslušnom účte oprávok²¹. Ak by účtovná jednotka musela doúčtovať zostatkovú cenu daného majetku pri vyradení z dôvodu predaja,

²¹ Oprávkami rozumieme kumulované odpisy evidované od začiatku používania daného majetku až po súčasnosť.

či poškodenia majetku, použije na zaúčtovanie na strane MD iné príslušné nákladové účty v nadväznosti na dôvod vyradenia. Na strane D bude súvzťažne účtovať na príslušný účet oprávok. Pre účely bakalárskej práce v Tabuľke 14 uvádzame príklad účtovania odpisov dlhodobého majetku - odpisovaného v účtovnej jednotke Temax, s. r. o.

Tabuľka 14 - Zaúčtovanie odpisov

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Odpisy dlhodobého majetku:			
	- softvér	800,-	551	073
	- osobný automobil Škoda	1 900,-	551	082
	- budova Trenčín	6 500,-	551	081

Zdroj: vlastné spracovanie.

V bakalárskej práci sa budeme ďalej zaoberať vykazovaním odpisov v účtovnej závierke. V súvahe malá a veľká účtovná jednotka odpisy nevykazuje ako samostatnú riadkovú položku, ale v časti korekcia v riadku, ktorý prislúcha príslušnému účtu dlhodobého majetku – odpisovaného. Na Obrázku 3 v stĺpci 1 Brutto – časť 1 uvádzame majetok v ocenení, ktoré nezohľadňuje oprávky, ani OP k príslušnému majetku. Prvotné ocenenie nemusí byť zhodné s brutto ocenením (v prípade, že ide o majetok, ktorý sa ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka preceňuje na RH). V stĺpci 1 Korekcia – časť 2 uvádzame súčet oprávok a OP vytvorených k majetku. V stĺpci 2 Netto uvádzame majetok v účtovnej hodnote. Takúto účtovnú hodnotu dostaneme ako výsledok rozdielu medzi časťou 1 – Brutto a časťou 2 – Korekcia 1. stĺpca.

Obrázok 3 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)

UZPODv14_2		Súvaha		DIČ		IČO		Úč POD 1 - 01	
Označenie a	STRANA AKTÍV b	Číslo riadku c	Bežné účtovné obdobie		Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie				
			1	2	1	2	3		
			Brutto - časť 1	Netto			Netto		
			Korekcia - časť 2						
2.	Softvér (013) - /073, 091A/	05							
2.	Stavby (021) - /081, 092A/	13							
3.	Samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí (022) - /082, 092A/	14							

Zdroj: spracované podľa vzoru tlačiva Účtovná závierka podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka dostupnom na webe www.financnasprava.sk.

Odpisy – ako nákladovú položku – vykazujeme taktiež aj v ďalšej súčasti účtovnej závierky, ktorou je VZaS. „Výkaz ziskov a strát vysvetľuje tvorbu výsledku hospodárenia v konkrétnej účtovnej jednotke za presne vymedzené účtovné obdobie; prezentuje sa v ňom, z akých výnosov a z akých nákladov vznikol výsledok hospodárenia a samotný výsledok hospodárenia v požadovanom členení.“²² VZaS môže mať horizontálnu alebo vertikálnu formu prezentácie N a V. O VZaS v horizontálnej forme môžeme uviesť niekoľko charakteristík:

- neobsahuje celkovú sumu N a celkovú sumu V,
- je v súlade členením VH na VH z HČ a VH z FČ,
- každý riadok VZaS tvorí položku VZaS, väčšiu časť položiek tvoria výnosové položky (predstavujúce sumy z účtov V) a nákladové položky (predstavujúce sumy z účtov N),
- nachádzajú sa tu taktiež položky ekonomických ukazovateľov ako čistý obrat, pridaná hodnota,
- údaje sa uvádzajú v celých eurách.

Vertikálna forma a obsah VZaS nadväzuje na vzor výkazu VZaS pre malé a veľké účtovné jednotky podľa opatrenia MF SR. V práci sa zaoberáme práve takouto formou vykazovania vo VZaS. O vertikálnej forme VZaS si môžeme povedať, že sa v jeho prvej časti porovnávajú V z HČ a N na HČ, čím sa dopracujeme k VH z HČ. Takisto v druhej časti sa porovnávajú V z FČ a N na FČ, výsledkom čoho dostaneme VH z FČ. VH za ÚO pred zdanením sa vyčíslí ako súčet VH z HČ a VH z FČ. Súčty N a súčty V sa v jednotlivých častiach vykazujú na začiatku.

Odpisy majetku tvoríme pomocou účtov N a účtov k nim prislúchajúcich oprávok. V rámci vykazovania odpisov v časti VZaS v účtovnej závierke ich zaradíme do časti N na HČ, do skupiny Odpisy a OP k DNM a DHM. Na Obrázku 4 sa nachádzajú na samostatnom riadku 22 Odpisy DNM a DHM (pre vykazovanie je východiskom účet 551 – *Odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku*).

²² ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 247. ISBN 978-80-8168-444-9.

Obrázok 4 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)

Výkaz ziskov a strát Úč POD 2 - 01		DIČ	IČO	Skutočnosť	
Označenie	Text	Číslo riadku	bežné účtovné obdobie	bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie	
a	b	c	1	2	
**	Náklady na hospodársku činnosť spolu r. 11 + r. 12 + r. 13 + r. 14 + r. 15 + r. 20 + r. 21 + r. 24 + r. 25 + r. 26	10			
G.	Odpisy a opravné položky k dlhodobému nehmotnému majetku a dlhodobému hmotnému majetku (r. 22 + r. 23)	21			
G.1.	Odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku (551)	22			

Zdroj: spracované podľa vzoru tlačiva Účtovná závierka podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka dostupnom na webe www.financnasprava.sk.

Ku opatreniam, ktoré zabezpečujú dodržiavanie zásady opatrnosti patrí taktiež tvorba OP, ku ktorým sa vyjadríme k nasledujúcej podkapitole.

3.4 Opravné položky

Aj tvorba OP (podobne ako aj odpisy) súvisí so zásadou opatrnosti. Podľa ZoÚ je účtovná jednotka povinná ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovnú závierku vytvoriť rezervy, upraviť ocenenie hodnoty majetku a odpisovať majetok v súlade s účtovnými zásadami a účtovnými metódami. Ocenenie hodnoty majetku účtovná jednotka upraví prostredníctvom OP vtedy, keď existuje opodstatnený predpoklad zníženia hodnoty majetku pod jeho účtovnú hodnotu. Resp. účtovná jednotka tvorí OP, ak sú predpokladané budúce ekonomické úžitky z majetku nižšie, ako je jeho účtovná hodnota. Účtovnou hodnotou chápeme ocenenie majetku v účtovníctve po zohľadnení OP (ak boli k danému majetku OP už tvorené). Ak ide o majetok odpisovaný, aj po zohľadnení oprávok vytvorených k danému majetku. Dôvodom pre zrušenie alebo úpravu výšky OP je zmena v opodstatnenom predpoklade zníženia hodnoty majetku.²³

Tvorba OP a prehodnocovanie existencie a výšky už vytvorených OP patrí medzi jednu z uzávierkových prác, ktorá sa vykonáva k poslednému dňu ÚO. Aj z tohto dôvodu vidíme previazanosť faktora času a OP.

Tvorba OP sa účtuje na strane MD na príslušnom nákladovom účte OP (napr. 505 – *Tvorba a zúčtovanie OP k zásobám*, 553 – *Tvorba a zúčtovanie OP k dlhodobému majetku*, 547 – *Tvorba a zúčtovanie OP k pohľadávkam*, atď.) súvzťažne na strane D na príslušnom účte OP. Súvzťažným zápisom na stranu D budú účty tvorby OP z účtovnej skupiny 19 –

²³ SKLENKA, Miloš a kol. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 53. ISBN 978-80-8168-490-6.

Opravné položky k zásobám, 09 – Opravné položky k dlhodobému majetku a účet 391 – Opravné položky k pohľadávkam. Zúčtovanie OP nastáva opačným účtovným zápisom, ako sa OP tvorila.

Účtovná jednotka Temax, s.r.o., v bezprostredne predchádzajúcom účtovnom vytvorila OP k strojovému zariadeniu, ktoré využíva na výrobu výrobkov v sume 2 000 €. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovnú závierku bude účtovná jednotka prehodnocovať opodstatnenosť jej existencie a výšky. OC strojového zariadenia je 150 000 €, doteraz vytvorené oprávky sú v hodnote 50 000 €. Predpokladané budúce úžitky sa očakávajú v sume 90 000 € (podľa hodnoty výrobkov, ktoré sa majú do konca životnosti na stroji vyrobiť). Účtovná jednotka by daný stroj mohla predat' za 95 000 €. Náklady, ktoré by vynaložila v súvislosti s predajom stroja odhaduje na 2 000 €.

Na to, aby účtovná jednotka mohla ponechať vytvorenú OP, alebo prehodnotiť jej výšku, musí porovnať účtovnú hodnotu majetku s predpokladanými budúcimi ekonomickými úžitkami, resp. s predpokladanou predajnou cenou zníženou o N na predaj: Keďže predpokladaná predajná cena znížená o N na predaj (95 000 € - 2 000 €) je vyššia ako predpokladané budúce ekonomické úžitky (93 000 € > 90 000 €), bude sa účtovná hodnota (150 000 € - 50 000 € = 100 000 €) porovnávať s predpokladanou predajnou cenou zníženou o N na predaj a následne dotvoriť OP k strojovému zariadeniu do výšky rozdielu (100 000 € - 93 000 € = 7 000 €). Keďže OP bola k 1. 1. 2017 vytvorená v sume 2 000 €, je potrebné aby účtovná jednotka dotvorila OP v sume (7000 € - 2 000 € = 5 000 €). Účtovné zobrazenie tvorby OP k strojovému zariadeniu je uvedené v Tabuľke 15.

Tabuľka 15 – Doúčtovanie OP k strojovému zariadeniu

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Doúčtovanie OP k strojovému zariadeniu	5 000,-	553	092

Zdroj: vlastné spracovanie.

Ak sa v budúcnosti zmenia skutočnosti, ktoré boli podnetom pre tvorbu OP, účtovná jednotka zhodnotí výšku OP k danému majetku a dôvod jej existencie. Predpokladajme, že na konci nasledujúceho ÚO, by predpokladané budúce ekonomické úžitky strojového zariadenia boli 100 000 € a predpokladaná predajná cena znížená o N na predaj 93 000 €. Účtovnú hodnotu stroja bude účtovná jednotka viesť v hodnote 93 000 € (150 000 € - 50 000 € - 2 000 € - 5 000 € = 93 000 €). Keďže budúce ekonomické úžitky (100 000 €) budú vyššie ako účtovná hodnota stroja (93 000 €), dôjde k úplnému zániku

opodstatneného predpokladu zníženia hodnoty majetku. V takejto situácii by účtovná jednotka zúčtovala OP v plnej sume spôsobom uvedeným v Tabuľke 16.

Tabuľka 16 - Zúčtovanie OP

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Zúčtovanie OP k stroju	7 000,-	092	553

Zdroj: vlastné spracovanie.

Zúčtovanie OP by účtovná jednotka uskutočnila opačným účtovným zápisom ako tvorbu OP.

Vykazovanie OP v súvahe je prezentované rovnakým spôsobom ako vykazovanie oprávok. V súvahe nie sú vytvorené riadky určené pre samostatné vykávanie OP. OP sa vykáže spolu s hodnotou oprávok pri vykazovaní jednotlivých druhoch majetku v stĺpci Korekcia. Účtovná hodnota Brutto sa za pomoci Korekcie (tá zahŕňa Oprávky a OP) stane hodnotou Netto, ktorá zobrazuje verne a pravdivo hodnotu majetku vedeného v účtovníctve.

V súvislosti s ÚP, kde je tvorená OP k stroju ukážeme, na ktorom riadku VZaS sa táto skutočnosť vykazuje. Na Obrázku 5 na samostatnom riadku 23 - OP k DNM a k DHM sa vykážu v rámci Odpisov a OP k DNM a k DHM, ktorý čerpá údaje z účtu 553 – *Tvorba a zúčtovanie OP k dlhodobému majetku*.

Obrázok 5 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)

UZPODv14_10		Výkaz ziskov a strát Úč POD 2 - 01		DIČ	IČO	Skutočnosť	
Označenie	Text	Číslo riadku	bežné účtovné obdobie		bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie		
a	b	c	1		2		
**	Náklady na hospodársku činnosť spolu r. 11 + r. 12 + r. 13 + r.14 + r. 15 + r. 20 + r. 21 + r. 24 + r. 25 + r. 26	10					
G.	Odpisy a opravné položky k dlhodobému nehmotnému majetku a dlhodobému hmotnému majetku (r. 22 + r. 23)	21					
2.	Opravné položky k dlhodobému nehmotnému majetku a dlhodobému hmotnému majetku (+/-) (553)	23					

Zdroj: spracované podľa vzoru tlačiva Účtovná závierka podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka dostupnom na webe www.financnasprava.sk.

Pri svojej činnosti účtovná jednotka prechádza rôznymi situáciami. Tými menej príjemnými sú hrozby a riziká, na ktoré by mala účtovná jednotka myslieť. Takémuto zohľadneniu v účtovníctve sa venujeme v nasledujúcej podkapitole s názvom Rezervy.

3.5 Rezervy

Keďže v bakalárskej práci skúmame hľadisko času, dôležitým úkonom pri zostavovaní ÚZ je aj zohľadnenie rizík a s tým prepojená tvorba rezerv k poslednému dňu účtovného obdobia. Aj prostredníctvom tvorby rezerv sa zabezpečí dodržanie zásady opatrnosti.

Rezervy predstavujú osobitnú skupinu záväzkov s neurčitým časovým vymedzením či výškou. Rezervou teda rozumieme záväzok, ktorý predstavuje existujúcu povinnosť účtovnej jednotky, ktorá vznikla z minulých udalostí a jestvuje pravdepodobnosť, že v budúcnosti zníži ekonomické úžitky účtovnej jednotky. Ak nepoznáme presnú výšku záväzku, oceníme ju v odhadovanej sume, ktorá je dostatočná na splnenie existujúcej povinnosti ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.²⁴

Pri tvorbe rezerv musí účtovná jednotka prihliadať na všetky skutočnosti, ktoré ovplyvňujú ich tvorbu, opodstatnenosť, odôvodnenosť a najmä ich výšku. Nutnosť tvorby rezerv vychádza z povinností, ktoré pre účtovnú jednotku vyplývajú z rôznych všeobecne záväzných právnych predpisov (napr. zo zákona o odpadoch a pod.). Povinnosti taktiež vyplývajú zo zmlúv, ktoré účtovná jednotka uzatvorila s inými PO alebo FO (môže ísť o pracovné zmluvy a pod.). Účtovná jednotka sa môže aj dobrovoľne rozhodnúť plniť záväzky voči tretím stranám (môže sa tak rozhodnúť na základe konania účtovnej jednotky v minulosti) a za týmto účelom vytvoriť rezervu.

Účtovná jednotka vo svojom vnútornom predpise uvádza spôsob tvorby a používania rezerv. Rezervy sú charakteristické tým, že pri ich tvorbe je známy ich účel a pri ich čerpaní musia byť na tento účel použité. Účtovná jednotka si nemôže vytvárať bezúčelové rezervy. Rezervy majú vždy len pasívny konečný zostatok, ktorý sa prevádza do nasledujúceho účtovného obdobia, a to na základe zásady bilančnej kontinuity. Takéto zostatky rezerv ku dátumu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka tvoria podklad dokladovej inventúry.

„Tvorba rezervy sa účtuje na vecne príslušný nákladový účet, ku ktorému záväzok prislúcha. Použitie rezervy sa účtuje na ťarchu vecne príslušného účtu rezerv so súvzťažným zápisom v prospech vecne príslušného účtu záväzku. Zrušenie nepotrebnéj

²⁴ ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 41. ISBN 978-80-8168-444-9.

rezervy alebo jej časti sa účtuje na ľarchu účtu rezervy so súvzťažným zápisom v prospech príslušného nákladového účtu, na ktorom sa tvorba rezervy účtovala.“²⁵

Čas predstavuje významnú rolu už pri samotnom účtovaní rezerv počas účtovného obdobia ale aj pri vykazovaní. Pokiaľ sa jedná o krátkodobé rezervy, medzi ktoré začleňujeme rezervy s predpokladanou dobou vyrovnania pri vzniku najviac jeden rok, na ich účtovanie je v účtovnej osnove určený konkrétny účet. Tento účet má označenie 323 – *Krátkodobé rezervy*. Tvorbu takýchto krátkodobých rezerv účtujeme v prospech účtu 323 – *Krátkodobé rezervy* a na ľarchu vecne príslušného účtu N. Použitie takejto rezervy účtujeme na ľarchu účtu 323 – *Krátkodobé rezervy* a v prospech vecne príslušného účtu záväzkov.

V účtovnej skupine 45 – *Rezervy* nájdeme účty, ktoré sa používajú pri účtovaní dlhodobých rezerv s predpokladanou (alebo dohodnutou) dobou vyrovnania dlhšou ako jeden rok. Ku daňovo uznaným rezervám podľa ZoDzP prislúcha účet 451 - *Rezervy zákonné*. Pre nedaňové rezervy je v účtovej skupine 45 – *Rezervy* vyčlenený účet 459 – *Ostatné rezervy*.

Takmer najčastejším prípadom zaúčtovania krátkodobých rezerv je tvorba zákonnej rezervy na nevyčerpané dovolenky a na povinné zdravotné a sociálne poistenie vzťahujúce sa na nevyčerpané dovolenky. Po nahliadnutí do účtovníctva účtovnej jednotky Temax, s. r. o., tento prípad nachádzame taktiež. Vybrané ÚP znázorníme v Tabuľke 17.

Tabuľka 17 - Zaúčtovanie tvorby a použitia krátkodobých rezerv

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Tvorba zákonnej rezervy na nevyčerpané dovolenky	2 500,-	521,522 ²⁶	323AE
ID	Tvorba zákonnej rezervy na povinné zdravotné a sociálne poistenie, vzťahujúce sa na nevyčerpané dovolenky	545,-	524	323AE
ID	Použitie zákonnej rezervy na náhrady mzdy za čerpané dovolenky z predchádzajúceho roka	2 500,-	323AE	331,366 ²⁷
ID	Použitie zákonnej rezervy na povinné zdravotné a sociálne poistenie, vzťahujúce sa na náhrady mzdy za čerpané dovolenky z predchádzajúceho roka	545,-	323AE	336

Zdroj: vlastné spracovanie.

²⁵ KOLEMBUS, Anton. Rezervy – daňové a účtovné hľadisko. In: *Dane, účtovníctvo, odvody bez chýb, pokút a penále*. Žilina : Poradca, 2016, ročník XII., č. 1/2017, s. 47. ISSN: 1336-7986.

²⁶ Na účte 521 – Mzdové náklady účtujeme N na mzdy zamestnancov, s ktorými má účtovná jednotka uzatvorenú pracovnú zmluvu. Na účte 522 – Príjmy spoločníkov a členov zo závislej činnosti sa účtujú N na spoločníkov v spoločnostiach a členov družstva ak sú zamestnaní v spoločnosti či v družstve.

²⁷ Na účte 331 – Zamestnanci účtujeme záväzky z pracovnoprávných vzťahov vrátane sociálneho poistenia voči zamestnancom alebo iným FO a ich zúčtovanie. Na účte 366 – Záväzky voči členom spoločnosti a členom zo závislej činnosti účtujeme záväzky voči spoločníkom a členom zo závislej činnosti.

Ak vychádzame z Tabuľky 17, môžeme vidieť, že účtovná jednotka tvorí ku každej rezerve AE, čo pomôže zabezpečiť, že rezerva nebude použitá na iný účel, než na ktorý bola vytvorená. Použitie rezerv nastalo vo výške ich vytvorenia. Toto je ideálna situácia, ktorá sa však v praxi vyskytuje veľmi zriedka. Pri účtovaní o dlhodobých rezervách ozrejmieme princíp zrušenia nepotrebných častí vytvorenej rezervy.

Účtovná jednotka Temax, s. r. o., okrem krátkodobých rezerv účtuje aj o dlhodobých rezervách. Konkrétne o rezervách na výplatu odchodného a rezervách na reklamácie a záručné opravy. V tejto súvislosti ÚJ používa účet 459 – *Ostatné rezervy*. Jednotlivé prípady účtovania rezerv je možné vidieť v Tabuľke 18.

Tabuľka 18 - Zaúčtovanie tvorby a použitia dlhodobých rezerv

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Tvorba dlhodobej rezervy na vyplácanie odchodného	9 000,-	527	459AE
ID	Vznik záväzku z titulu vyplácania odchodného	7 500,-	459AE	331,366
ID	Zrušenie nepotrebných častí rezervy na odchodné	1 500,-	459AE	527
ID	Tvorba dlhodobej rezervy na reklamácie a záručné opravy	1 000,-	548,604 ²⁸	459AE
VPD	Použitie rezervy na vzniknuté reklamácie a záručné opravy – za reklamovaný tovar boli kupujúcemu vrátené peniaze v hotovosti	500,-	459AE	211
ID	Zrušenie nepotrebných častí rezervy na reklamácie a záručné opravy	500,-	459AE	548

Zdroj: vlastné spracovanie.

Rovnako ako pri krátkodobých rezervách, účtovná jednotka vedie k jednotlivým dlhodobým rezervám AE, ktorá slúži aj na účely vykazovania rezerv v účtovnej závierke. Odôvodnenosť a opodstatnenosť tvorby rezerv účtovná jednotka objasňuje v účtovnej závierke v časti Poznámky. Vykazovanie konečných zostatkov účtov rezerv v súvahe účtovnej závierky malej a veľkej účtovnej jednotky, vidíme na Obrázku 6.

²⁸ Pri záručných opravách zabezpečovaných vo vlastnej réžii použijeme účet 548 – Ostatné náklady na hospodársku činnosť. Účet 604 – Tržby za tovar použijeme pre účely vrátenia kúpnej ceny pri reklamácii.

Obrázok 6 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)

Označenie a	STRANA PASÍV b	Číslo riadku c	Bežné účtovné obdobie 4	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie 5
B.II.	Dlhodobé rezervy r. 119 + r. 120	118		
B.II.1.	Zákonné rezervy (451A)	119		
2.	Ostatné rezervy (459A, 45XA)	120		
B.V.	Krátkodobé rezervy r. 137 + r. 138	136		
B.V.1.	Zákonné rezervy (323A, 451A)	137		
2.	Ostatné rezervy (323A, 32X, 459A, 45XA)	138		

Zdroj: spracované podľa vzoru tlačiva Účtovná závierka podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka dostupnom na webe www.financnasprava.sk.

Účtovná jednotka by mala uvažovať o skutočnostiach, ktoré by mohli v budúcnosti znížiť jej ekonomické úžitky a ak je to potrebné vytvoriť rezervu. Zároveň je potrebné rezervy vykázat v účtovnej závierke, prehodnotiť ich opodstatnenosť a výšku pri uzatváraní účtovných kníh. Účtovná jednotka zváži, ktoré rezervy a v akej výške prenesie do nasledujúceho ÚO a svoje rozhodnutie zdôvodní v poznámkach účtovnej závierke.

3.6 Nevyfakturované dodávky

Čas zastáva svoju úlohu aj v súvislosti s dodávkou tovaru alebo služby a jej následným vyfakturovaním. Časový nesúlad môže nastať medzi jedným ÚO, v ktorom bola dodávka splnená, a druhým ÚO, v ktorom bola dodávka vyfakturovaná. Účtovná jednotka je však povinná o majetku, ktorý sa fyzicky nachádza pri inventarizácii, účtovať, napriek tomu, že faktúra za jeho dodanie ešte neprišla. Dôležitým faktorom pre správne zachytenie takéhoto majetku v účtovníctve je aj fakt, či účtovná jednotka pozná presnú výšku záväzku z titulu dodávky alebo nie. Ak nepozná presnú výšku záväzku, ocení ho spoľahlivým odhadom a zaúčtuje rezervu. Ak však ÚJ pozná presnú výšku záväzku, bude účtovať o nevyfakturovanej dodávke. „Krátkodobý záväzok z titulu nevyfakturovaných dodávok sa účtuje v prospech účtu 326 – *Nevyfakturované dodávky* so súvzťažným zápisom na ľarchu príslušných účtov účtových tried 0 – *Dlhodobý majetok*, 1 – *Zásoby*, 5 – *Náklady*. Po prijatí faktúry bude účtovná jednotka účtovať na ľarchu účtu

326 – *Nevyfakturované dodávky* a v prospech účtu 321 – *Dodávateľia*.²⁹ V prípade dlhodobého záväzku z titulu nevyfakturovaných dodávok je potrebné namiesto účtu 326 – *Nevyfakturované dodávky* účet 476 - *Dlhodobé nevyfakturované dodávky*. Princíp účtovania na danom účte je rovnaký ako na účte 326 – *Nevyfakturované dodávky*.

Príkladom pre naše účely je situácia v účtovnej jednotke Temax, s. r. o., kedy bola na konci ÚO splnená dodávka elektrickej energie a do uzatvorenia účtovných kníh ju dodávateľ nevyfakturoval. Cena dodávky je pevne stanovená na mesačný poplatok 145 €. Zaúčtovanie situácie je znázornené v Tabuľke 19.

Tabuľka 19 - Zaúčtovanie a zúčtovanie nevyfakturovanej dodávky

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
ID	Splnená dodávka elektrickej energie za mesiac december bežného ÚO (suma zmluvne stanovená)	145,-	502	326
PFA	Zúčtovanie nevyfakturovanej dodávky po vyúčtovaní dodávateľom (v nasledujúcom ÚO)	145,-	326	321

Zdroj: vlastné spracovanie.

Pre účely vykazovania vidíme na Obrázku 7, že krátkodobé nevyfakturované dodávky z účtu 326 – *Nevyfakturované dodávky* vykazujeme na riadku 126 spolu s ostatnými účtami patriacimi do skupiny Ostatných záväzkov z obchodného styku.

Obrázok 7 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)

Označenie a	STRANA PASÍV b	Číslo riadku c	Bežné účtovné obdobie 4	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie 5
B.IV.	Krátkodobé záväzky súčet (r. 123 + r. 127 až r. 135)	122		
B.IV.1.	Záväzky z obchodného styku súčet (r. 124 až r. 126)	123		
1.c.	Ostatné záväzky z obchodného styku (321A, 322A, 324A, 325A, 326A, 32XA, 475A, 476A, 478A, 47XA)	126		

Zdroj: spracované podľa vzoru tlačiva Účtovná závierka podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka dostupnom na webe www.financnasprava.sk.

Zostatky z účtu 426 – *Nevyfakturované dodávky*, kde sa nachádzajú záväzky z titulu dlhodobých nevyfakturovaných dodávok, vykazujeme na riadku 106 na Obrázku 8 v skupine Ostatných záväzkov z obchodného styku.

²⁹ MÁZIKOVÁ, Katarína – MATEÁŠOVÁ, Martina – ONDRUŠOVÁ, Lucia. Účtovníctvo podnikateľských subjektov I. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. s. 139. ISBN 978-80-8168-405-0.

Obrázok 8 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)

UZPODv14_8		Súvaha		DIČ		IČO		Barcode	
Úč POD 1 - 01									
Označenie a	STRANA PASÍV b	Číslo riadku c	Bežné účtovné obdobie 4	Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie 5					
B.	Závazky r. 102 + r. 118 + r. 121 + r. 122 + r. 136 + r. 139 + r. 140	101							
B.I.	Dlhodobé záväzky súčet (r. 103 + r. 107 až r. 117)	102							
B.I.1.	Dlhodobé záväzky z obchodného styku súčet (r. 104 až r. 106)	103							
1.c.	Ostatné záväzky z obchodného styku (321A, 475A, 476A)	106							

Zdroj: spracované podľa vzoru tlačiva Účtovná závierka podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka dostupnom na webe www.financnasprava.sk.

Po poukázaní na všetky aspekty popri účtovaní rôznych situácií a popri uzávierkových prácach, ktoré účtovná jednotka robí pred zostavením samotnej účtovnej závierky potvrdzujeme významnosť časového hľadiska z pohľadu účtovníctva. Existuje tu totižto nepopierateľné spojenie medzi časovým aspektom v účtovníctve a účtovnými zásadami, ktorými sa účtovné jednotky riadia. V rámci vykazovania jednotlivých položiek v účtovnej závierke je nám zrejmé, že niektoré položky sa rozčleňujú z hľadiska času a tak sa aj vykazujú na rôznych riadkoch účtovnej závierky.

3.7 Kurzové rozdiely

Účtovná jednotka je povinná tiež ku dňu, ku ktorému zostavuje ÚZ zrealizovať ocenenie majetku a záväzkov tým, že prepočíta hodnotu jednotlivých druhov majetku, záväzkov, ktoré vedie v cudzej mene pomocou referenčného výmenného kurzu, ktorý určuje a vyhlasuje ECB, resp. NBS (ďalej len „referenčný kurz“). Účtovná jednotka použije kurz platný pre deň, ku ktorému sa zostavuje ÚZ.

Kurzovým rozdielom označujeme rozdiel, ktorý vznikne medzi pôvodným ocenením majetku a záväzku a ocenením referenčným kurzom ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Ak účtovná jednotka prepočíta svoj majetok a záväzky ku dňu, ku ktorému zostavuje účtovnú závierku, poskytuje používateľom verný a pravdivý obraz o skutočnostiach v účtovníctve. Takéto kurzové rozdiely nespôsobujú peňažný tok (t. j. nie sú ani príjmom, ani výdavkom) a sú nerealizovateľnými kurzovými rozdielmi. Kurzové rozdiely vyčíslené ku dňu, ku ktorému sa zostavuje ÚZ sa účtujú dvojako:³⁰

- a. s vplyvom na VH (ako pôsobiace ÚP) – účtujú sa na príslušný účet N (563 – *Kurzové rozdiely*, 564 – *Náklady na precenenie cenných papierov*, 566 - *Náklady*

³⁰ ŠLOSÁROVÁ, Anna – BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. *Analýza účtovnej závierky*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 97. ISBN 978-80-8168-590-3.

na krátkodobý finančný majetok, 567 – Náklady na derivátové operácie) a na príslušný účet V (663 – Kurzové rozdiely, 664 – Výnosy z precenenia cenných papierov, 666 – Výnosy z krátkodobého finančného majetku, 667 – Výnosy z derivátových operácií),

- b. s vplyvom na VI (ako nepôsobiacie ÚP, t. j. nepôsobiacie na VH) – účtujú sa na účet 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov. Účet 414 sa na účtovanie kurzových rozdielov použije vtedy, keď sa zmena RH majetku a záväzkov účtuje na účet 414.

Pri uzávierkových prácach, účtovná jednotka Temax, s. r. o., zrealnila ocenenie svojho majetku, konkrétne devízový účet v CZK a záväzok voči dodávateľovi v HUF. Účtovné zobrazenie je možné vidieť v Tabuľke 20.

Tabuľka 20 - Zaúčtovanie kurzových rozdielov

ÚD	Text ÚP	Suma v €	MD	D
VBÚd	Kurzová strata na devízovom účte (referenčný kurz platný pre deň, ku ktorému sa zostavuje ÚZ 1 € = 25,551 CZK; stav účtu 2 000 CZK, pôvodné ocenenie kurzom 1 € = 24,908 CZK, resp. 80,30 €)	2,03,-	563	221AE
ID	Kurzový zisk zo záväzku voči dodávateľovi (referenčný kurz platný pre deň, ku ktorému sa zostavuje ÚZ 1 € = 323,859 HUF; hodnota záväzku 159 700 HUF, pôvodné ocenenie kurzom 1 € = 319,400 HUF, resp. 500 €)	493,12,-	321AE	663

Zdroj: vlastné spracovanie.

Vykazovanie kurzových rozdielov vo VZaS nájdeme v rámci vyčíslenia VH z FČ . Na Obrázku 9 vidíme riadky oboch prípadov, či už kurzového rozdielu – straty (vykazujeme na riadku 52 - Kurzové straty), alebo kurzového rozdielu – zisku (vykazujeme na riadku 42 - Kurzové zisky).

Obrázok 9 - ÚZ podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka (vybrané riadky)

UZPODV14_11		Výkaz ziskov a strát Úč POD 2 - 01		DIČ	IČO		
Ozna- čenie a	Text b	Číslo riadku c	Skutočnosť				
			bežné účtovné obdobie 1	bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie 2			
**	Výnosy z finančnej činnosti spolu r. 30 + r. 31 + r. 35 + r. 39 + r. 42 + r. 43 + r. 44	29					
XII.	Kurzové zisky (663)	42					
**	Náklady na finančnú činnosť spolu r. 46 + r. 47 + r. 48 + r. 49 + r. 52 + r. 53 + r. 54	45					
O.	Kurzové straty (563)	52					

Zdroj: spracované podľa vzoru tlačiva Účtovná závierka podnikateľov v PÚ - malá a veľká účtovná jednotka dostupnom na webe www.financnasprava.sk.

Z uvedeného vyplýva, že zaúčtovanie kurzových rozdielov je závislé od časového momentu (dňa evidencie do účtovníctva a dňa, ku ktorému sa prepočítava ocenenie kurzom platným v deň, ku ktorému sa zostavuje účtovnú závierku). Z tohto dôvodu niet pochýb o významnosti času pri účtovaní kurzových rozdielov.

ZÁVER

Účtovná jednotka počas svojej činnosti zaznamenáva všetky udalosti, ktoré sa týkajú jej ekonomickej činnosti pomocou účtovníctva. Zo ZoÚ je povinná viesť evidenciu všetkých záznamov v bežnom účtovníctve, ktorého výsledkom je vždy v rovnakých časových intervaloch, t. j. za účtovné obdobie, zostaviť účtovnú závierku. V účtovnej závierke účtovná jednotka štruktúrovane prezentuje informácie, ktoré poskytuje používateľom, aby si o nej mohli vytvoriť mienku. Používatelia požadujú, aby vykazované informácie boli správne a užitočné. Splnenie požiadavky účtovná jednotka dosiahne aplikovaním účtovných zásad a účtovných metód vo svojom účtovníctve. Práve dané účtovné metódy boli pre nás východiskom k téme časového hľadiska z pohľadu účtovníctva. Časový horizont sa dotýka nielen problematiky účtovania účtovných prípadov, ale aj samotného vykazovania údajov za ÚO v účtovnej závierke.

Hlavnou náplňou prvej kapitoly bolo vysvetlenie teoretických východísk k našej téme. Čitateľa sme uviedli do problematiky účtovných zásad a účtovných metód. Všeobecne sme analyzovali teoretickú stránku účtovných zásad a účtovných metód. Ďalej sme venovali pozornosť objasneniu Zásady verného a pravdivého zobrazenia skutočností z účtovníctva, ktorá je nadradená ostatným účtovným zásadám. Všetky ostatné zásady sú jej podriadené a musia fungovať a byť aplikované v jej súlade. Ostatné účtovné zásady sme rozčlenili na dve väčšie podskupiny, a ku každej podskupine sme priradili prislúchajúce účtovné zásady. Pre účely bakalárskej práce sme však našu pozornosť venovali len zásadám, ktoré sú úzko prepojené s hľadiskom času, ktorého význam z pohľadu účtovníctva v bakalárskej práci skúmame.

Obsahom druhej kapitoly bolo definovanie **hlavného cieľa práce**, ktorým bolo analyzovať na vybraných inštitútoch dôležitosť časového hľadiska z pohľadu účtovníctva. Popri hlavnom ciele boli uvedené aj čiastkové ciele, ktoré boli pri dosahovaní hlavného cieľa veľmi nápomocné. V tejto kapitole sme tiež uviedli metodiku práce a metódy skúmania použité pri vypracovaní bakalárskej práce.

V tretej kapitole boli prakticky doplnené skutočnosti z prvej kapitoly. Na vhodných príkladoch sme premietli účtovné zásady do bežného účtovania a do zostavovania účtovnej závierky. V jednotlivých situáciách vyskytujúcich sa v účtovnej jednotke sme videli, aké je hľadisko času pri účtovaní a vykazovaní podstatné. Pomocou praktických príkladov bolo možné vidieť súvis časového hľadiska a účtovníctva. Vďaka znázorneniu v tabuľkách boli príklady prehľadné a zrozumiteľné. Na záver vybraných tém sme znázornili vykazovanie

jednotlivých účtov v účtovnej závierke. Použili sme vybrané riadky zo vzoru tlačiva účtovnej závierky určeného pre malé a veľké účtovné jednotky účtujúce v sústave PÚ.

Zistili sme, že správne určenie časového aspektu pri každej skutočnosti, o ktorej účtovná jednotka účtuje, je z pohľadu účtovania ako aj vykazovania informácií v účtovnej závierke, veľmi dôležité.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné publikácie a články v časopisoch:

- [1] BAŠTINCOVÁ, Anna. *Účtovníctvo a dane fyzických osôb*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 228 s. ISBN 978-80-8168-534-7.
- [2] CENIGOVÁ, Anna. *Podvojný účtovníctvo podnikateľov*. 17. preprac. vyd. Bratislava : Ceniga, 2018. 656 s. ISBN 978-80-969946-9-4.
- [3] KOLEMBUS, Anton. Rezervy – daňové a účtovné hľadisko. In: *Dane, účtovníctvo, odvody bez chýb, pokút a penále*. Žilina : Poradca, 2016, ročník XII., č. 1/2017, 79 s. ISSN: 1336-7986.
- [4] MÁZIKOVÁ, Katarína – MATEÁŠOVÁ, Martina – ONDRUŠOVÁ, Lucia. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov I*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 292 s. ISBN 978-80-8168-405-0.
- [5] SKLENKA, Miloš a kol. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 320 s. ISBN 978-80-8168-490-6.
- [6] ŠLOSÁROVÁ, Anna. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava : Vydavateľstvo Ekonóm, 2014. 520 s. ISBN 978-80225-3800-8.
- [7] ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. 2. preprac. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 296 s. ISBN 978-80-8168-444-9.
- [8] ŠLOSÁROVÁ, Anna – BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. *Analýza účtovnej závierky*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. 440 s. ISBN 978-80-8168-590-3.

Právna úprava:

- [9] Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovnej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.
- [10] Zákon č. 431/2002 Z. z. z 18. júna 2002 o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Internetové zdroje:

- [11] <https://www.financnasprava.sk>